

VAD SKER NÄR INOM GEMENSAMT ANSVAR?

- 2017 ägnas åt planering och förberedelser
- Beslutet träder i kraft 1 januari 2018
- Konkreta planer tas fram för hur de olika delarna ska genomföras
- Först fastighetsregistret
- Sedan lokalförsörjningsplaner och därefter överlåtelse av kyrkor
- Fastighetshandledning och utbildning, kompetensutveckling verkställs efter förmåga under 2019–2023
- Utjämningsystemet (kostnadsutjämnning för församlingar samt stiftsbidrag) införs stegvis under 2018–2021
- Kyrkounderhållsbidraget i utjämningsystemet införs fullt ut från 2018

TIDSLINJE:

- 1 januari 2018 Beslutet som kyrkomötet tagit träder i kraft
- Hösten 2018 Det gemensamma fastighetsregistret ska vara klart att börja jobba med
- 2019 En plan finns för hur kunskapen inom fastighetsområdet ökas genom utbildningar och mötesplatser
- 2019 En handledning för fastighetsförvaltning med gemensamma strukturer och processer för församlingarna börjar som tidigast tas fram
- 2019/2020 Alla fastigheter ska vara registrerade i det nya gemensamma fastighetsregistret
- 2020 Vägledningar för lokalförsörjningsplaner kommer att finnas
- 2021 Förändringarna av det ekonomiska utjämnings-systemet får fullt ekonomiskt genomslag
- 2022 Församlingarnas/pastoratens lokalförsörjningsplaner ska vara klara
- 2022 Möjlighet att överlåta kyrkobyggnad som inte används till trossamfundet

Genom att ta ett gemensamt ansvar för ekonomi och fastigheter, kan vår verksamhet fortsätta även när de ekonomiska resurserna blir mindre och medlemmarna blir färre.

Gemensamt ansvar

Gemensamt ansvar

Gemensamt ansvar går ut på att för framtiden säkra bästa möjliga hantering av kyrkor, fastigheter och utjämningsystem i Svenska kyrkan. Stora demografiska förändringar påverkar Svenska kyrkans verksamhet. Ändrade ekonomiska förutsättningar ställer krav på att minska kostnaderna, inte minst inom fastighetsområdet.

Svenska kyrkans församlingar äger tillsammans omkring 20 000 fastigheter, varav cirka 3 400 är kyrkobyggnader. År 2010 utgjorde kostnaderna för fastighetsförvaltning 27 procent av Svenska kyrkans totala kostnader. Dessa kostnader och olika demografiska och därmed ekonomiska förutsättningar gör det svårt för en del församlingar att fullgöra sin grundläggande uppgift och kunna ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Beslutet fattades för att ge mer resurser åt vårt uppdrag – att vara kyrka. Genom att ta ett gemensamt ansvar för ekonomi och fastigheter, kan vår verksamhet fortsätta även när de ekonomiska resurserna blir mindre och medlemmarna blir färre. Till exempel med barntimmar, gubbfrukostar, sorgegrupper, sjuvård, öppen förskola, sopp-luncher och syföreningar. I Svenska kyrkan ska dörren alltid vara öppen!

Vad är Gemensamt ansvar?

Gemensamt ansvar kan förenklat sägas inrymma fyra olika delar som rör fastighetsområdet:

- Inrättande av ett gemensamt fastighetsregister
- Lokalförsörjningsplaner i alla församlingar/pastorat
- Gemensam hantering av övertaliga kyrkobyggnader
- Ökad ambition i stiftens och den nationella nivåns stöd till församlingar och pastorat inom fastighetsområdet

Till detta kommer även ett väsentligt förändrat utjämningsystem. Dessa fem delar utgör tillsammans Gemensamt ansvar.

Vem gör vad?

Församlingar/pastorat ser över sitt fastighetsinnehav och effektiviserar sin fastighetsförvaltning.

Stiften främjar en god lokal förvaltning och har tillsyn över fastighetsfrågor i sina församlingar.

Nationell nivå tillhandahåller övergripande stödfunktioner och stödjer stiften.

Ett stort beslut med flera delar

Kyrkomötets beslut om Gemensamt ansvar från 2016 träder i kraft 1 januari 2018. Arbetet med att verkställa beslutet är indelat i fem delprojekt:

1. FASTIGHETSREGISTRET

Vi ska ha ett gemensamt fastighetsregister där alla Svenska kyrkans kyrkor och byggnader finns inlagda. Detta för att få en överblick över all mark, byggnader och anläggningar som Svenska kyrkan äger. Registret ska byggas upp och vara klart och fyllt med innehåll 1 januari 2019.

Ett gemensamt fastighetsregister möjliggör och förenklar uppföljning, jämförelse, informationshantering med mera. Dessutom ger det bättre förutsättning för analyser och beslut.

2. LOKALFÖRSÖRJNINGSPLANER

I beslutet om gemensamt ansvar ingår det att varje församling/pastorat ska ta fram en lokalförsörjningsplan senast 2022. Planerna kommer att bli ett instrument för planering av församlingens behov av lokaler i verksamheten. Omprövning av planen behöver ske minst vart fjärde år.

Syftet med lokalförsörjningen är att ge församlingar så goda förutsättningar som möjligt att fullgöra sitt uppdrag, med byggnader och mark som är ändamålsenliga och funktionella inom givna ekonomiska ramar. För att det ska vara möjligt krävs planering, samverkan och ett kontinuerligt förbättrings- och effektiviseringsarbete.

Målsättningen är att både föreskrifter och stöd ska finnas tillgängligt under 2019. Tanken är att församlingar ska ha tre år på sig att upprätta lokalförsörjningsplaner utifrån ett förutsägbart regelverk och stöd. Från 1 januari 2022 ska det finnas en lokalförsörjningsplan i alla församlingar/pastorat.

3. ÖVERLÅTELSE AV ÖVERTALIGA KYRKBYGGNADER

Frågan om att kunna överlåta en kyrkobyggnad till kyrkostyrelsen är den mest komplicerade delen av gemensamt ansvar. Det finns många aspekter att ta hänsyn till och ett komplext samspel mellan olika delar av kyrkoordningen.

Dessa överlåtelser ska godkännas av stiftsstyrelsen och det krävs att byggnaden inte används och alternativ användning har prövats. Ett annat krav är också att kyrkostyrelsen är beredd att ta emot byggnaden och att ingen ersättning utgår.

Hur överlåtelser ska gå till är ännu inte bestämt i detalj och först måste församlingen ha en lokalförsörjningsplan som visar att kyrkan är övertalig. År 2022 har nämnts som ett möjligt första år för kyrkostyrelsen att kunna behandla en ansökan.

Finansiering av kyrkobyggnader

Kostnaden för de överlåtna kyrkobyggnaderna, det vill säga de som ägs gemensamt, delas solidariskt av Svenska kyrkan. Församlingar/pastorat får så småningom betala en kyrkounderhållsavgift för att finansiera förvaltningen av dessa byggnader.

Läs mer om kyrkounderhållsavgift och kyrkounderhållsbidrag under delprojekt Utjämningsystemet nedan.

4. MÖTESPLATSER, UPPHANDLING, PROCESS FÖR DRIFT OCH UNDERHÅLL

För att bättre kunna ta hand om våra fastigheter behöver kunskapen inom fastighetsområdet ökas. Gemensamt ansvar innebär en höjd ambitionsnivå inom olika områden, bland annat utbildning, mötesplatser och kompetensförsörjning inom fastighetsområdet. Detta deluppdrag kommer dock att genomföras med lägre prioritet än fastighetsregister och lokalförsörjningsplaner.

I arbetet med att genomföra beslutet om gemensamt ansvar ingår ett deluppdrag som avser mötesplatser, upphandling, kompetensförsörjning och en process för drift och underhåll. Dessa uppdrag kommer att inledas med en förstudie och strategiprocess.

Målsättningen är att kyrkostyrelsen ska besluta om inriktning och ambitionsnivåer först under andra halvan av 2018. Det innebär att det först under slutet av 2018 går att berätta mer i detalj vad

verkställandet av dessa delar kan tänkas innebära ur kyrkostyrelsens perspektiv. Verkställandet är planerat att ske från 2019 och framåt.

5. UTJÄMNINGSSYSTEMET

Ett nytt utjämningsystem kommer också att införas i syfte att utjämna de ekonomiska förutsättningarna, så att alla församlingar får bättre ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift och ta ansvar för sina kyrkobyggnader. Det reviderade utjämningsystemet kommer att införas successivt åren 2018–2021.

Kostnadsutjämning för församlingar och pastorat förändras

Beräkningen av avgifter och bidrag i utjämningsystemet förenklas. Kostnadsutjämningen utökas med två nya komponenter, dels en som avser andel barn bland befolkningen och dels en som avser särskilda, strukturellt betingade kostnader för särskilda behov av diakonala insatser. Ett förändrat glesbygdsbidrag återinförs också i systemet. Kostnadsutjämningskonstanten som finns i nuvarande system avskaffas.

Kyrkounderhållsavgift – ny komponent

Kostnaden för de överlåtna byggnaderna, det vill säga de som ägs gemensamt, delas solidariskt av Svenska kyrkan. I takt med att vissa kyrkobyggnader överlåts till trossamfundet (se delprojekt Överlåtelser av byggnader ovan) får därför alla församlingar och pastorat så småningom betala en kyrkounderhållsavgift för att finansiera förvaltning av de överlåtna kyrkobyggnaderna. Respektive stift ska förvalta överlåtna kyrkobyggnader.

Kyrkounderhållsbidrag – ny komponent

Ett nytt kyrkounderhållsbidrag (KUB) om sammanlagt 100 miljoner kronor införs, som stiftet enligt ny bestämmelse i kyrkoordningen ska använda till underhållsåtgärder på församlingarnas kyrkobyggnader. KUB ingår i utjämningsystemet och får därmed användas till underhåll av alla kyrkobyggnader som ägs av Svenska kyrkan. Bidraget kan även användas till att stödja egeninsatsen i samband med underhåll av skyddade kyrkobyggnader som beviljats kyrkoantikvarisk ersättning (KAE). Till skillnad från KAE får KUB enbart användas till underhåll av kyrkobyggnader, således exempelvis inte underhåll av kyrkliga inventarier. Församlingen ansöker om KUB hos stiftet.